

Emissiereducerende maatregelen voor biologische herkauwers

Studiedag

29 november 2024

Merelbeke

ILVO

PROGRAMMA

**Voormiddagssessie
'Klimaatemissies'** 11u00 – 13u00

Broodjeslunch 13u00 – 13u45

**Namiddagssessie
'Ammoniakemissies'** 14u00 – 15u00

**Netwerkreceptie
met hapje en drankje** 15u00 – 16u00

Namiddag
sessie

AMMONIAKEMISSIES

2 'AMMONIAK' PROJECTEN

- Ammoniakreducerende maatregelen voor biologische herkauwers in beeld
- CCBT-project
- 15/02/2023 – 31/12/2024
- Partners: CCBT, Bioforum, ILVO, Govaerts & Co
- **Alle herkauwers**
- RAMBIO - Reductie van ammoniak in de biologische veehouderij
- Project Vlaams bio-onderzoek
- 01/01/2023 – 30/04/2025
- Partners: ILVO, Bioforum, Govaerts & Co
- Kippen, varkens, **geiten**

AANLEIDING

PAS: de Vlaamse veehouderij – inclusief de biologische – zal de komende jaren inspanningen moeten leveren om haar **ammoniakemissies significant te reduceren.**

De huidige PAS-lijst met erkende technieken en maatregelen en bijhorende reductiepercentages en onderzoek in binnen- en buitenland

- Houden weinig tot geen rekening met de bijzonderheden van de biologische veehouderij.
- Focus vaak op **eerder (hoog)technologische end-of-pipe oplossingen** geschikt voor eerder grootschalige, industriële (gangbare) veebedrijven.

Kenmerken van de Vlaamse bio herkauwersector

- Veelal kleinschaliger, gemengder, en meer grondverbonden dan zijn gangbare tegenhanger.
- **Verplichte toegang tot buitenloop** / open stallen.
- **Systeembenadering:** samenhang en het functioneren van het systeem als geheel
- **Brongerichte aanpak** ipv end-of-pipe oplossingen

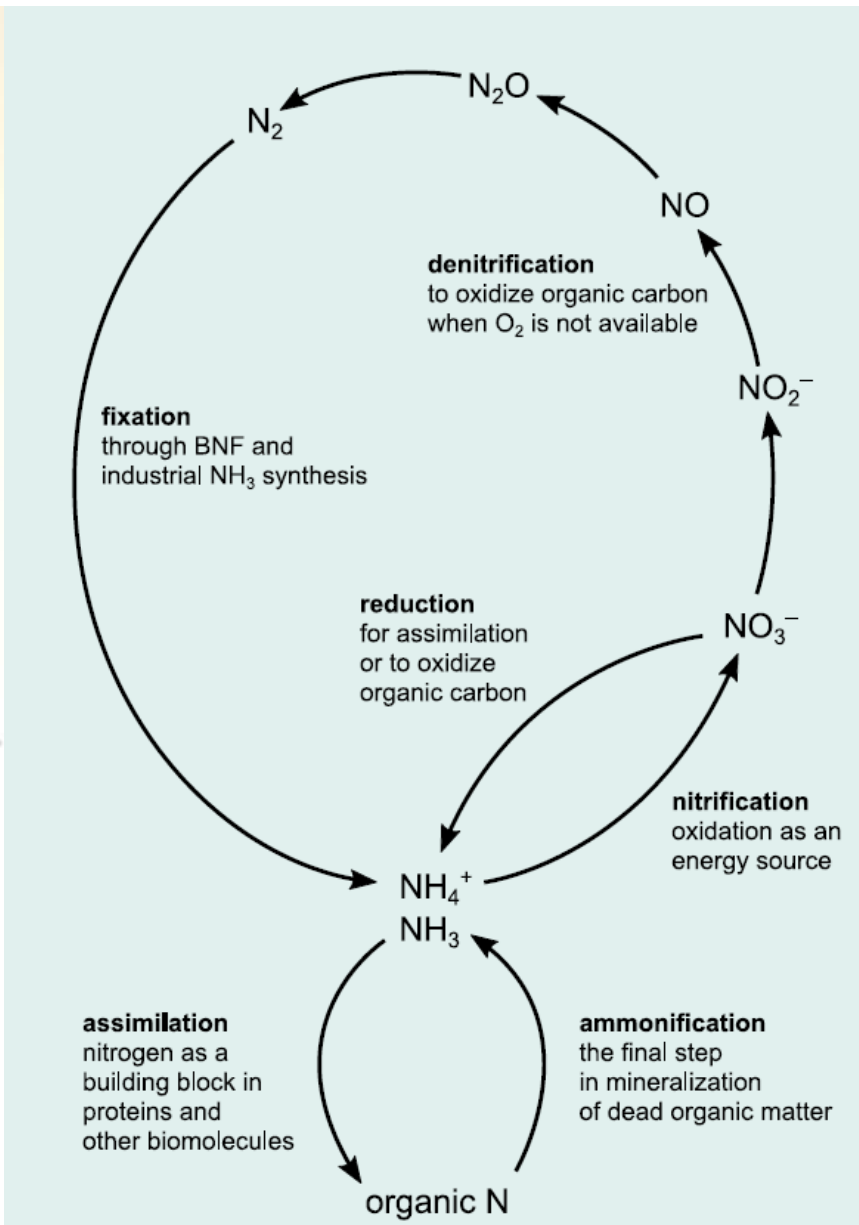
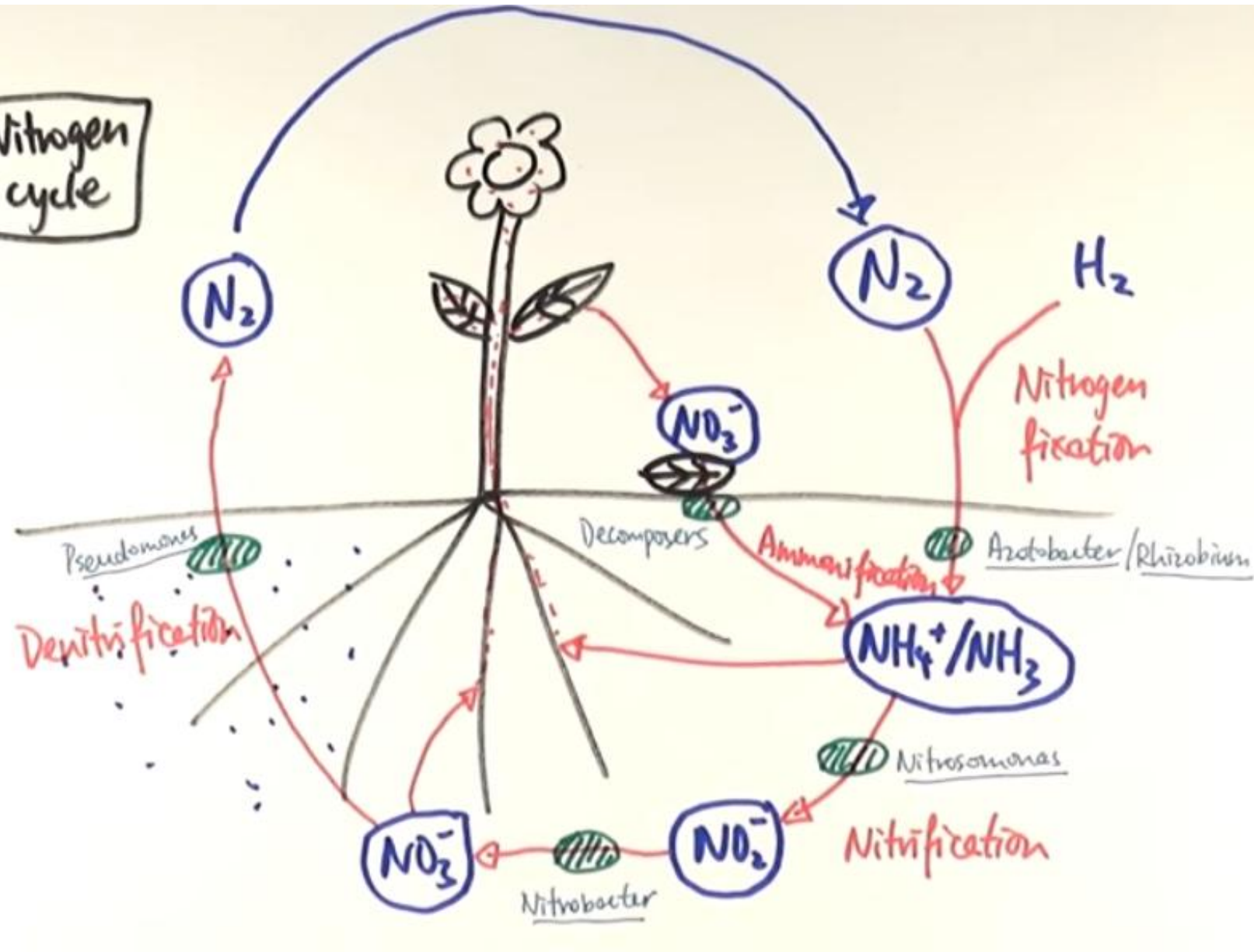
DOELSTELLINGEN

Samen met veehouders zoeken naar **bron- en systeemgerichte** ammoniakreducerende technieken en maatregelen **op maat van de biologische sector**.

Het beleid bewust maken van de bio-specifieke uitdagingen én oplossingen van de PAS-problematiek.

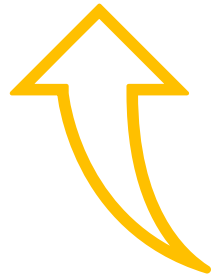
Nitrogen cycle

NIET-CIRCULERENDE N

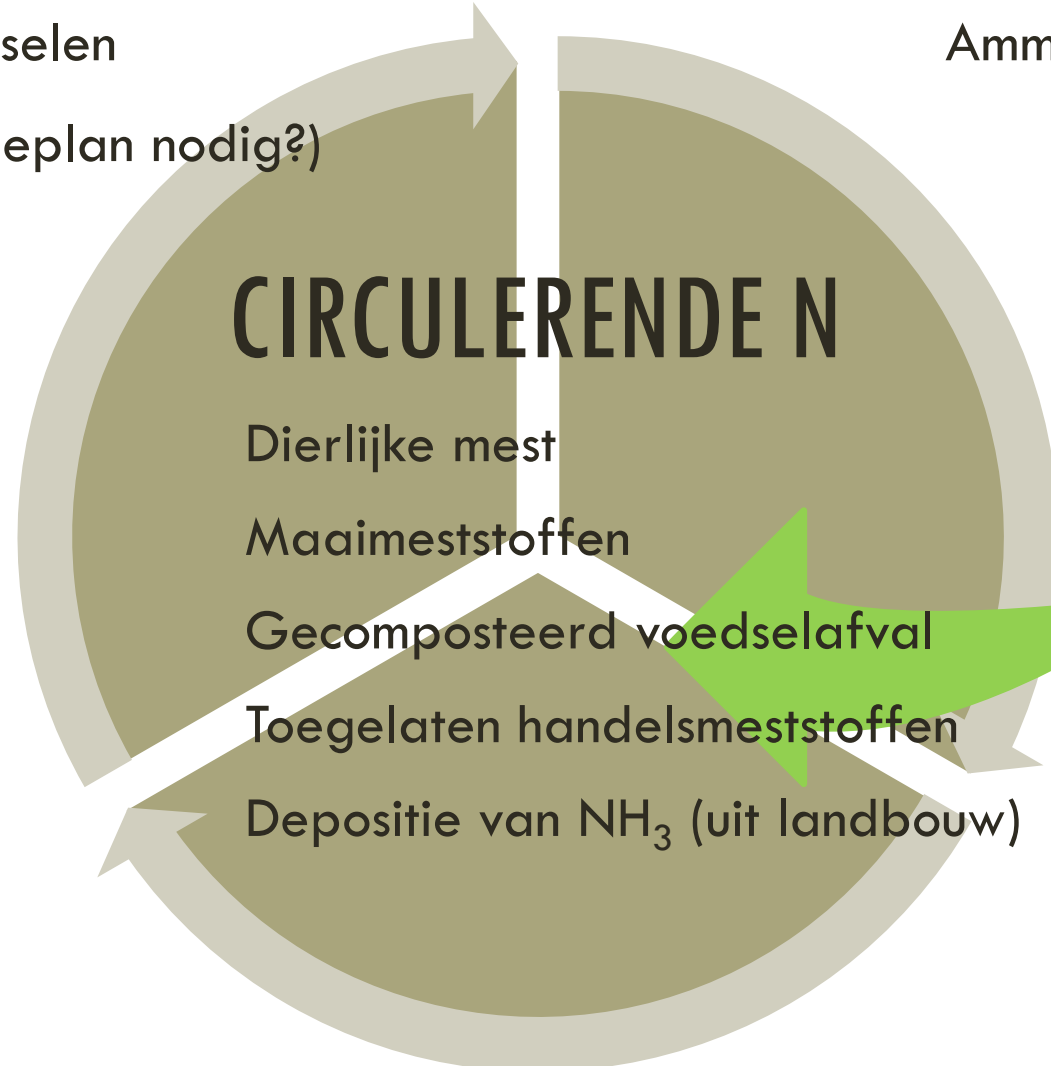
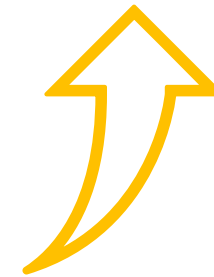
Menselijke uitwerpselen

(Menselijk mestactieplan nodig?)

LEKKENDE/VLIEGENDE N

Ammoniak, nitraat, lachgas, (stikstofgas)

CIRCULERENDE N

Dierlijke mest

Maaimeststoffen

Gecomposteerd voedselafval

Toegelaten handelsmeststoffen

Depositie van NH_3 (uit landbouw)

'NIEUWE' N

←.....? Kunstmest (niet in bio-LB)

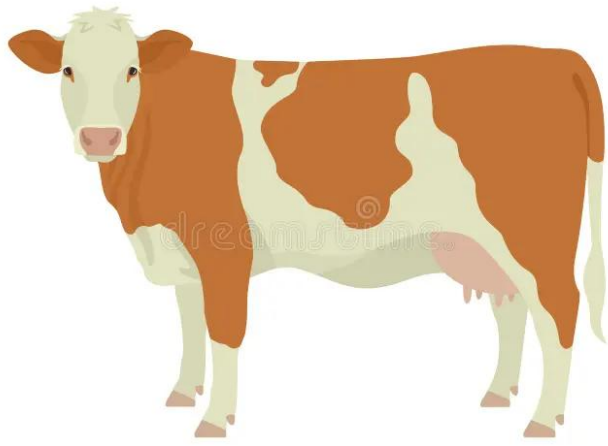
Stikstoffixatie vlinderbloemigen

Stikstoffixatie 'BlueN®'

Depositie van NO_x (uit niet-LB)

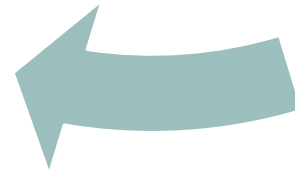
DIER

MEST

BODEM

**GEWAS/
VOER**

AANPAK

- Erkende maatregelen PAS-lijst
- Potentiële maatregelen (low-cost, breed toepasbaar, effectief)
  - Literatuur/buitenland
  - Bottom-up voorstellen en ideeën vanuit de sector (via BBN's)

Checken met biobril (biolastenboek, biologische principes)

Checken brongerichte en systemische benadering

Checken haalbaarheid en betaalbaarheid

FILM MELKVEE-VLEESVEE

<https://youtu.be/fbhcRL-rz6M>

VRAGEN OF OPMERKINGEN?

FILM MELKGEITEN

<https://youtu.be/WyYckSEX30g>

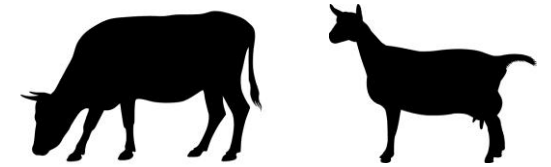
VRAGEN OF OPMERKINGEN?

OPERATIONELE GROEP: ZEOGOAT

- Gangbare en biologische melkgeitenhouders samen op zoek naar het potentieel van zeoliet voor ammoniakreductie
- 01/03/2024 – 28/02/2026
- Partners: BB, ILVO, Govaerts & Co, 't Reigershof, Van Waes Geitenhouderij
- Uitwerken meetprotocol, zeoliet als voederadditief, zeoliet als strooiseladditief, praktische en bedrijfseconomische bril
- <https://ilvo.vlaanderen.be/nl/onderzoeksprojecten/gangbare-en-biologische-melkgeitenhouders-samen-op-zoek-naar-het-potentieel-van-zeoliet-voor-ammoniakreductie>

ALGEMENE BEDENKINGEN

- Er wordt met het stikstofdecreet niet naar het ruimere N-verhaal in zijn geheel gekeken, enkel op stalniveau. Dit wringt met het biologisch gedachtegoed en bedrijfsvoering.
- ➔ hoe kunnen we als sector stappen zetten naar een systeembenadering van stikstof (en CO₂, en methaan, en...)?
  - ➔ Hoe overtuigen we anderen van een systeembenadering?
  - ➔ Hoe geven we een systeembenadering handen en voeten?
- Spanningsveld tussen praktische toepasbaarheid, tijdsinvestering, betaalbaarheid,...en controleerbaarheid.
- Commerciële partijen zijn niet geïnteresseerd in de ontwikkeling van sommige potentiële maatregelen wegens een gebrek aan verdienmodel. Bv. groenscherm
- ➔ hier een belangrijke rol voor overheid om de ontwikkeling/onderzoek van deze maatregelen te ondersteunen

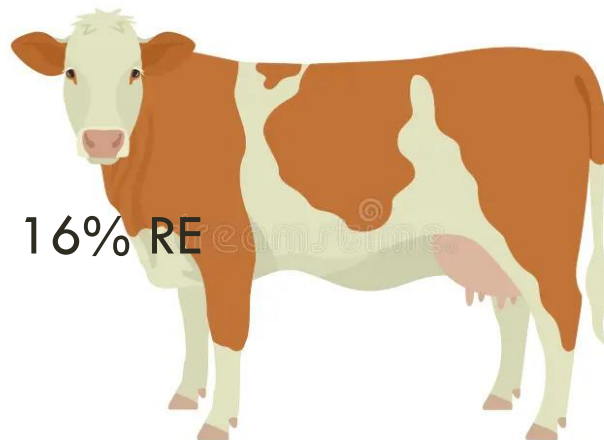
IN

VOER

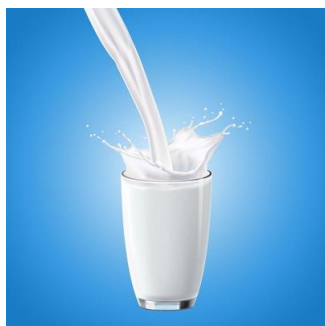
$365 \text{ d} \times 20 \text{ kg DS/d} \times 16\% \text{ RE}$

$= 1168 \text{ kg RE}$

$= 186 \text{ kg N}$

UIT

MELK

7000 L; 3,5% eiwit

39 kg N

VLEES/VERVANGING

160 kg

5 kg N

MEST

107 kg N

VERLIES

$186 - (39 + 5 + 107)$

$= 35 \text{ kg N}$

EFFICIËNTIE

$(39 + 5) / 186$

$= 24\%$

ALGEMENE BEDENKINGEN

- Tegen eind 2025 moeten rundveehouders (melk, vlees) 5% reduceren (+ opgenomen in vergunning)
- Knelpunt: melkvee in potstal
- Stikstofdecreet biedt weinig zekerheden voor de biosector: alles moet eigenlijk nog beslist worden in uitvoeringsbesluiten (implementeerbaarheid in specifieke bedrijfsrealiteit, verenigbaarheid met biolastenboek, evaluatie vrijstelling in 2027 ikv globale doelstellingen, timing bio-PASlijst, ev. flankerende maatregelen,...)
- Wat met biologische rundveehouderijen met impactscore $> 1\%$? Vallen buiten de vrijstellingsregeling en dus binnen de generieke maatregelen, maar hebben zo goed als geen praktisch haalbare maatregelen ter beschikking (behalve minder dieren houden).
- Wat na 2030? Vrijstellingsregeling loopt maar tot eind 2030 (geiten en schapen!)

BEDANKT VOOR UW INBRENG!

CONTACT

Jan Valckx

Coördinator biologische veehouderij

Govaerts & Co

jan@wimgovaertsenco.be

GOVAERTS & CO

ILVO

AGENTSCHAP
LANDBOUW &
ZEEVISSERIJ